

כ"ג תמוז, תשע"ב, 13.7.2012

גיליון מס' 317

פרשת פנחס

"איש על העדה" – על המנהיגות בישראל

מאת אבינעם שמרית, קיבוץ שדה אליהו

הדברים מוקדשים לע"נ אבי מורי הרב יוסף משה שמרית זצ"ל שפעל שנים רבות כאיש ציבור וכמרבין תורה ברבים, בטבריה, העיר בה נולד, בצניעות וענווה.

משנגוזה תקוותו של משה רבנו שהוא זה שיביא את העם אל הארץ המובטחת ושבינו ימלאו את מקומו בהנהגת העם אחריו, פונה הוא אל ה' בבקשה למנות מנהיג שימלא את מקומו, בבא הזמן. "יפקוד ה' אלוקי הרוחות לכל בשר איש על העדה", תוך שהוא מפרט את המשימות העומדות בפניו:

"אשר יצא לפנים ואשר יבוא לפנים ואשר יוציאם ואשר יביאם, ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה".

משה, שמכיר היטב את העם לגווניו, מבקש (ע"פ התנחומא כפי שהם מובאים ברש"י): "גלוי וידוע לפניך דעתו של כל אחד ואחד ואינן דומין זה לזה: מנה עליהם מנהיג שיהא **סובל** כל אחד לפי דעתו".

בקריאה ראשונה עולות מיד השאלות: האם הדבר אפשרי? האם מנהיג חייב לסבול, להתחשב בכל אחד, להיות כבול בהחלטותיו לכל דעה? והרי ישנן דעות כמספר בני האדם.

עיון נוסף ו**סבלני** יותר בפסוקים, ובעיקר במילה "**סובל**", יוביל אותנו להבנה מתונה יותר של הביטוי. לא עוד **סבל** = כאבים, יסורים ועינויים, אלא במשמעות של **סבלנות** = התאפקות ואורך רוח ובעיקר, **סובלנות** = במובן של טולרנטיות, חוסר קנאות והתייחסות סובלנית לדעות ואמונות של הזולת. ואם נקרא את המדרש באופן זה, הרי שהדבר נכון וגם אפשרי לביצוע.

ואכן, ה' נענה לבקשתו של משה אחת לאחת, באמרו: "**קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו**".... קחנו בדברים, אשריך שזכית להנהיג בניו של מקום. "**איש אשר רוח בו** – כאשר שאלת, שיוכל להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד", דהיינו, מנהיג שמסוגל לגשר על פני דעות שונות, לשמוע כל אחד ולפשר בין הבריות. (ספרי כ"ג)

למרות התשובה וההסבר הרי יודעים אנו היטב את מנת חלקם של מנהיגים, פרנסים ועסקני ציבור, שדרכם אינה סוגה בשושנים והם סובלים, ממש במובן המקובל של סבל, רדיפות, הכפשות ויסורים. האם התורה לוקחת בחשבון תסריט מסוג זה? מה התייחסותם של חז"ל לתופעה זו? נראה שהתשובה לכך, חיובית! בפר' וארא כאשר ה' שולח את משה ואהרון אל פרעה, בפעם השנייה, מצאנו כתוב:

"וידבר ה' אל משה ואל אהרון ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל מארץ מצרים"

פירש רש"י, בשם המדרש: "ציוה עליהם להנהיגם בנחת ולסבול אותם". יתרה מזאת, בשמות רבא נדרש: "ויצום אל בני ישראל, אמר להם הקב"ה: בני, סרבנין הן, רגזנין הן, טרחנין הן, על מנת כן תהיו מקבלין עליכם שיהו מקללין אתכם, שיהיו מסקלין אתכם באבנים. ואל פרעה מלך מצרים, אמר להם הקב"ה, היו נוהגים בו כבוד וחלקו כבוד למלכות".

גם באישיותם, משה וגם אהרון היו בעלי סבלנות רבה ואוהבי הבריות. משה נהג ברחמנות וברגישות רבה כלפי אחיו בתקופת השיעבוד, וכידוע, אף עם בעלי חיים. ועל אהרון הרי נאמר: "הוי מתלמידיו של אהרון, אוהב שלום, רודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה". ומי לנו ישמשו דוגמא ומופת למה שנדרש ממנהיג בישראל, אם לא משה ואהרון?

על משה נאמר: "והאיש משה עניו מכל האדם אשר על פני האדמה". למרות התלונות התכופות מצד העם, הקריב את משפחתו, מסר את נפשו, התפלל והגן על העם בכל פעם שה' ביקש להפרע מהם, ואפילו ויתר על "אחזקת רכב", שמגיעה לו ע"פ כל דין. ("לא חמור אחד מהם נשאתי"). מי שנמצא ראוי לעמוד בראש העם לנוכח אתגרי העתיד, הוא יהושע בן נון, שהוא בגדר 'מינוי של ה', שנסמך ע"י משה ובהסכמת העם. זוהי דוגמת המינוי להנהגה מדינית שאינה עוברת מאב לבן. להבדיל מהנהגה רוחנית, שנמסרה מאהרון לבניו.

ואנו, שזקוקים למנהיגים והנהגה במישורים המדיניים והרוחניים כאחד, שישכילו לחבר את היותנו העם הנבחר, בארץ המובטחת ולהיות אור לגויים, משוועים לדמויות כריזמטיות מחד, ובעלות סגולות רוחניות וכלליות מאידך. מי יתן!

אבינעם שטרית. חבר קיבוץ שדה אליהו. משמש כיו"ר המועצה הדתית האזורית-עמק המעינות.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בעורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בעורת הנושא. תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il